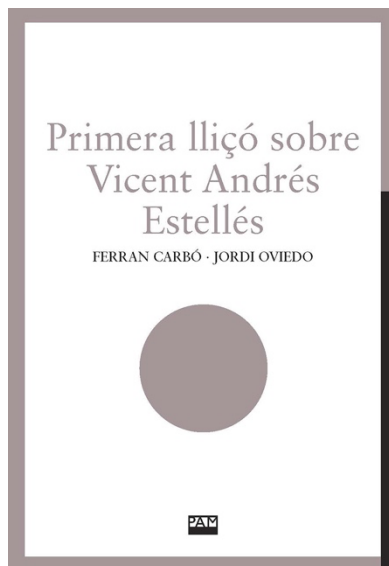

Un bon treball divulgatiu

Autoria: Ferran Carbó i Jordi Oviedo

Títol: *Primera lliçó sobre Vicent Andrés Estellés*

Editorial: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2024

172 pàgines

Publicacions de l'Abadia de Montserrat i la Càtedra Màrius Torres de la Universitat de Lleida han creat la col·lecció divulgativa "Primera Lliçó". Els encarregats d'aquesta *Primera lliçó sobre Vicent Andrés Estellés* són dos dels seus millors estudiosos: Ferran Carbó i Jordi Oviedo. El primer s'ha especialitzat en la producció estellesiana dels anys 40 i 50 i el segon codirigix l'*Obra Completa Revisada* de Vicent Andrés Estellés. Si estimeu la poesia, si teniu curiositat per l'obra del gran poeta valencià i si, a més, sou docents, no vos perdeu aquest llibre.

Carbó i Oviedo tracen un bon perfil biogràfic (capítol 1) i bibliogràfic (capítols 2 a 8) d'Estellés. El llibre acaba amb una útil i excel·lent recapitulació (capítol 9) dels trets més destacats de la producció poètica estellesiana, a la qual el lector i lectora d'aquesta *Primera lliçó sobre Vicent Andrés Estellés* podrà endinsar-se més encara gràcies a la completa bibliografia final. Al llarg del llibre les cites de Ballart, Salvador, Pérez Montaner, Keown, Subirana, entre d'altres crítics, i la puntualització de conceptes com la "territorialització" de Mira i el paisatge erotitzat de Roger ens fan entrar ganes de llegir més i més estudis sobre Estellés.

Carbó i Oviedo dividixen ben justificadament l'obra d'Estellés per etapes (sovint coincidents amb dècades) i les enllacen amb les vivències personals i civils de l'autor: els canvis de domicili, el (des)encontre amb Fuster, les visites a Catalunya (des del 1952), l'obertura temàtica i estilística gràcies a les estades a Mallorca (des de finals dels 60 i l'amistat amb Llompart) i les eixides a l'estranger com a corresponal periodístic etc... Cada etapa inclou un apunt lúcid llibre per llibre, il·lustrat amb pertinència amb alguns poemes i fragments en el cas dels textos llargs; cal indicar que, potser pel caràcter escolar del llibre, els exemples més eròtics es reduïxen a un "engonal", unes "putes" i uns "ciris".

Cada informació nova servix per analitzar –breument i àgil– els successius canvis estilístics i temàtics d'Estellés. Per exemple, l'estudi de la poesia dels anys cinquanta permet entendre el canvi de les "homilies" a les "tenebres" –després de la mort de la filla– i d'aquestes a les "meravelles" (pàgines 31-32), fruit també del retorn a Burjassot del poeta; un altre exemple seria l'explicació de l'esperança i de l'obertura temàtica i formal a "altres arts i llenguatges" conreades per Estellés després de la mort de Franco; i l'embranchida inicial del *Mural del País Valencià* i els dubtes del jo líric que acompanyen la gestació d'aquest projecte.

Els estudiosos també s'arrisquen i gosen desvetllar personatges i títols ambigus; ens expliquen, per exemple, per què Estellés tria el títol *Llibre de meravelles*; o el fet estrany que *El monòleg* estiga en tercera persona; també ens diuen per què s'anomena així la protagonista del "Cicle de Jackeley"; i fins i tot qui podrien ser *Els amants*. També insinuen motius com l'aïllament personal del poeta –després del cas Fuster el 1962– per explicar fets com la poca publicació estellesiana durant els anys 60, la reducció de la mida dels volums poètics i la no-unitat interna d'aquests.

Destacaríem, a banda de les anàlisis –puntuals però pregones– llibre a llibre (sobretot quant a estructura, temàtica i persones líriques), alguns punts concrets. Per exemple la relació versal entre *Quadern per a ningú* i *Per a tota la mort*; la diferència entre les primeres i les posteriors "Èglogues", i el lligam amb Foix (pàgines 65-66) i posteriorment amb la poesia setantina. Ens agradaria assenyalar també la caracterització de la poesia estellesiana dels anys 50 com una "crònica" "plurilineal" i "calidoscòpica" (pàgines 39, 36 i 46-47 respectivament) i la defensa de la seua originalitat en el seu context

d'escriptura (página49). Ens semblen brillants les explicacions de la complexa relació entre espai, temps, (auto)ficció i intertextualitat (pàgines 45-46 i 69) en la poesia estellesiana, el treball de la figura de l'exiliat (pàgines 85 i 91-92) i la reflexió sobre el pes de la realitat en Estellés (página 101).

Per criticar alguna cosa, ens agradaria saber més d'alguns apunts del llibre, limitat, és clar, per la seua condició d'introducció a l'extensíssima obra estellesiana. Per exemple voldríem conèixer quins serien els "baixos" entre els "alts i baixos pel que fa a la qualitat" dels títols d'Estellés des dels anys setanta; també ens agradaria saber si com s'insinua a la pàgina 57 hi ha una poesia no "catalana" estellesiana escrita durant els anys 60. I conèixer també per què "destaquen" els poetes de la pàgina 133 dins d'una antologia dedicada al poeta de Burjassot en detriment d'uns altres; i també quin és el motiu que no aparega Pere Quart entre les patums catalanes de la pàgina 74.

Però açò no són més que subjectivitats nostres, ja que el que compta és que aquesta *Primera lliçó sobre Vicent Andres Estellés* és un magnífic i imprescindible pòrtic a la poesia del poeta valencià. Vos animem a creuar-lo.

Pere Císcar